

Erzsébet-program, az Erzsébet utalvány gyakorlati alkalmazása

Jogsabályi környezet

Az Erzsébet-programról szóló 2012. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Progr. tv.)

Az Erzsébet-utalvány kibocsátásának szabályait tartalmazó 39/2011. (XII. 29.) KiM rendeletet (a továbbiakban: Rendelet).

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.)

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.)

Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Eho. tv.)

Bevezetés

Napjainkban egyre népszerűbb az Erzsébet-utalvány, mely rendszerint a cafeteria rendszer, mint javadalmazási rendszer részét képezi. Az Erzsébet-utalvány, mint béren kívüli juttatás sok esetben a leginkább megjelenő elem, hiszen alapvető szükségletek kielégítésére, étkezésre használható.

Erzsébet-program

Az Erzsébet-programot a Progr. tv. indította el, mely törvény 2012. július 13. napján került kihirdetésre és 2012. július 21. napján lépett hatályba.

Az Erzsébet-program a gyermekekhez kapcsolódik, célja, hogy jelentősen csökkentse azon gyermekek számát, akik részére nem biztosított a napi többszöri étkezés, az életkoruknak megfelelő egészséges táplálék, a tudás megszerzéséhez szükséges egészségi állapot és az aktív kikapcsolódás lehetősége.

Az Erzsébet-program tehát szervezett és lebonyolított szociális program és szolgáltatások összességét jelenti és ezek a tevékenységek nyereség célzatú piaci szerepet nem tölthetnek be (Progr. tv. 1. §).

A Progr. Tv. az Erzsébet-utalvány fogalmát tágabb értelemben használja, mint az Szja tv. Eszerint az

Erzsébet utalvány a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által kibocsátott, a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti, fogyasztásra készétel vásárlására felhasználható, valamint a szociális célból törvényben meghatározott termék vagy szolgáltatás vásárlására felhasználható utalvány [Progr. tv. 2. § (1)].

Az Erzsébet-program végrehajtásáról a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány gondoskodik közfeladatként, valamint a szociális célú üdültetéshez, a szociális célú étkeztetéshez, az ifjúsági és gyermekvédelmi programokban való részvételhez, valamint a szociális és gyermekvédelmi támogatások Erzsébet-utalványban történő folyósításához kapcsolódóan szervezési és lebonyolítási teendőket is elláthat.

Ez a juttatás adómentes juttatásnak minősül az Szja. tv. 1. számú melléklet 8.27. pontja alapján.

Az Erzsébet-program az idei nyáron is kínál nyaralási lehetőséget a hátrányos helyzetű családok gyermekeinek az ország több helyszínén. A programban eddig 135 ezren kaptak lehetőséget nyaralásra, táborozásra, üdülésre, köztük 73 ezer gyermek. A táborok idén egyébként több mint 5 ezer fogvatékkal élőknek is kínálnak speciális üdülési lehetőséget. 2012. évben alig egytucatnyi tábor volt, az idén mintegy 50 féle tábor került meghirdetésre. Tekintettel arra, hogy a programban szociálisan rászorultak vehetnek részt, a juttatás az Szja tv. 1. számú mellékletének 8.5. pontja alapján adómentes juttatás.

Erzsébet-utalvány

A téma kapcsán mindenképpen meg kell említeni az Erzsébet-utalvány kibocsátásának szabályait tartalmazó Rendeletet.

A kibocsátás és a használat során meghatározásra került, hogy ki minősül juttatónak és elfogadóhelynek, tehát ez a két legfontosabb fogalom, amivel foglalkozni szükséges.

Erzsébet-utalvány tekintetében juttató, az Art. 178. § 18. pontja szerinti kifizető. Elfogadóhelynek pedig az Erzsébet-utalvány kibocsátójával, vagy a Rendelet szerinti közreműködővel az utalvány beváltására szerződéses jogviszonyban álló, az utalvánnyal beszerezhető terméket for-

galmazó, szolgáltatást nyújtó természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet.

Általános szabályként fontos megjegyezni, hogy a természetes személy – akit egyébként utalványosnak nevezünk – egy adóév alatt több juttatótól is kaphat Erzsébet-utalványt (Rendelet 2. §). Ez azt jelenti, hogy ha például egy magánszemély munkaviszonyban van egy betéti társasággal és személyesen közreműködő tag egy korlátozott felelősségű társaságban, akkor – a munkaidők hosszától függetlenül – mindkét kifizetőtől kaphat Erzsébet-utalványt.

Az adott naptári évben juttatott utalványokat a következő naptári év december 31. napjáig lehet felhasználni (Rendelet 4. §).

Az elfogadóhelyek listáját a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány a honlapján közzéteszi és rendszeresen frissíti. A papíralapú utalványon szükséges feltüntetni többek között az elnevezést, a beváltási értéket forintban kifejezve, a felhasználhatóság körét és a lejárat időpontját is. Az utalvány elektronikus változata is forgalomba került, és ha a kifizetők ilyen utalványt igényelnek, akkor egyedi műanyag azonosítót és elektronikus utalvány kártyát kapnak a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványtól. Ezen kártyák lejárat ideje minimum három év.

Az Erzsébet-utalvány, mint béren kívüli juttatás

A továbbiakban, mint a béren kívüli juttatások új elemével, a 2012. január 1. napjától bevezetésre került Erzsébet-utalvány használatáról kívánok tájékoztatást adni.

Az Szja. tv. értelmezése szerint az Erzsébet-utalvány a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által papíralapon, vagy elektronikus formában kibocsátott, fogyasztásra készétel vásárlására felhasználható utalvány, amellyel a munkáltatók széles körben felhasználható, kedvezményes adózású hideg-meleg étkezési jegyet biztosíthatnak munkavállalóiknak.

Az Erzsébet-utalvány eddigi két éves működése során két lényeges módosítást élt meg.

Az egyik változás, hogy míg 2012. évben az Erzsébet-utalvány a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által papíralapon vagy elektronikus formában kibocsátott, fogyasztásra készétel vásárlására jogosító utalványként került bevezetésre, mely felhasználhatóságot átmeneti rendelkezés

úgy egészítette ki [Szja. tv. 84/T. § (3) bekezdés], hogy függetlenül a fogalom szövegétől, az utalvány 2012. december 31. napjáig melegkonyhás vendéglátóhelyeken (így munkahelyi étkezőhelyeken) étkezési szolgáltatás vásárlására is felhasználható. 2013. január 1. napjától ezt a felhasználási lehetőséget a fogalom is (Szja. tv. 3. § 87.) tartalmazza.

A másik változás 2013. évben a 2012.-es indulási évhez viszonyítva, hogy míg az Erzsébet-utalvány formájában juttatott jövedelemből 2012. évben (az adóéven belül utólag adva is) a juttatás alapjául szolgáló jogviszony minden megkezdett hónapjára a havi 5 ezer forintot meg nem haladó rész minősült béren kívüli juttatásnak, addig 2013. évben ez az összeg 8 ezer forintra emelkedett.

Mint ahogy említettem, az Erzsébet-utalvány az adóéven belül utólagosan is adható, de ilyenkor is figyelemmel kell lenni a havi 8 ezer forintos keretre, amennyiben a juttató nem kíván magasabb adóterheket vállalni.

A kifizetőt terhelő közterhek alapja a juttatás értékének 1,19-szerese, mely után a személyi jövedelemadó mértéke 16 százalék, valamint a kifizetőt 2012. évben 10 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás terhelte, mely 2013. évben 14 százalékra emelkedett.

Természetesen a kifizető havi 5 ezer, illetve 2013. évben a havi 8 ezer forintot meghaladó értékben is juttathat utalványt a munkavállalójának. Az adó alapja ebben az esetben is a juttatás értékének 1,19-szerese, de az értékhatárt meghaladó összeg, egyéb meghatározott juttatásnak minősül, mely után a kifizetőt már 27 százalékos egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség terheli.

Az Erzsébet-utalvány nemcsak a munkavállalónak (ideértve a társas vállalkozás személyesen közreműködő tagját is), hanem szakképző iskolai tanulónak, kötelező szakmai gyakorlatának ideje alatt a hallgatónak is adható, a juttatás alapjául szolgáló jogviszony minden megkezdett hónapjára, valamint nyugdíjban részesülő magánszemélynek is, ha a juttató a volt munkáltató vagy annak jogutódja.

Mindenképpen meg kell említeni, hogy a 8 ezer forint értékű Erzsébet-utalvány mellett adható béren kívüli juttatásként, a munkáltató telephelyén működő, munkahelyi étkezőhelyen igénybevett munkahelyi (üzemi) étkeztetés havi 12 500 forintot meg nem haladó része, valamint az adóévben a Széchenyi Pihenő Kártya vendéglátás alszámlára utalt, melegkonyhás vendéglátóhelyeken (ideértve a munkahelyi étkeztetést is) kormányrendeletben meghatá-

rozott étkezési szolgáltatásra felhasználható – több juttatótól származóan együttvéve – legfeljebb 150 ezer forint támogatás is.

Fontos megjegyezni, hogy 2013. évtől már nem adhatók még magasabb munkáltatói közteherrel sem a „rég típusú” fogyasztásra készétel vásárlására jogosító utalványok. Az ilyen utalványok juttatása esetén, ha azt dolgozó kapja, a juttatás bérként, míg ha például a dolgozó közeli hozzátartozója kapja, a juttatás egyéb jövedelemként visel közterheket (Szja. tv.28. §).

Természetesen az Szja. tv. 70. § (3) bekezdés a) pontja szerint legfeljebb évi három alkalommal – megfelelő nyilvántartás vezetése mellett – csekély értékű ajándékként adható, de ekkor figyelemmel kell lenni a 70. § (5) bekezdésben meghatározott összeg korlátra is, a minimálbér 10 százalékát meg nem haladó értékre.

Gyakran felmerülő kérdés a munkáltatóknál, hogy kötelesek-e adni Erzsébet-utalványt, mint béren kívüli juttatást minden dolgozónak vagy pedig egyénileg is mérlegelhetnek. E kérdésben le kell szögezni, hogy mint minden juttatás tekintetében, ez is a munkáltató döntésétől függ – sok esetben leginkább a munkáltatók anyagi helyzetétől -, hogy juttat-e Erzsébet-utalványt formájában béren kívüli juttatást.

Összegzés

Az előzőekben leírtak alapján megállapítható tehát, hogy viszonylag zárt, egységes rendszerben adható és adóztatható az Erzsébet-utalvány. Talán ezért vált népszerűvé, úgy is, mint cafeteria elem és, mint béren kívüli juttatás.

KECZELI TIBORNÉ